

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο συντάκτης του κειμένου εκτιμά πως ο αναλφαβητισμός οφείλεται:

- Στο χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των γονιών.
- Στην υποβαθμισμένη θέση των γυναικών σε πολλές υπανάπτυκτες χώρες.
- Στη φτώχεια που προκαλεί έντονα βιοποριστικά προβλήματα και περιθωριοποίηση κοινωνικών ομάδων (Αθίγγανοι / μετανάστες).
- Σε ελλείψεις υποδομών, σε πολεμικές εχθροπραξίες ή στη διαβίωση σε απομονωμένες επαρχίες.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ο συγγραφέας του Κειμένου¹ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο αναλφαβητισμός αποτελεί εμπόδιο σε κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα. «ο αναλφαβητισμός δεν είναι . . . κάθε τομέα».

Η χαρακτηριστική λέξη που αυτό διατυπώνεται είναι η λέξη «**επομένως**».

Τα επιχειρήματα που προηγούνται αυτού του συμπεράσματος είναι τα ακόλουθα:

- Ο αναλφαβητισμός περιορίζει το βιοτικό επίπεδο, γεγονός που δημιουργεί ανασχεση στην πρόοδο του ατόμου: «Η υποβάθμιση . . . του ανθρώπου».
- Ο αναλφαβητισμός οδηγεί σε κοινωνική και πολιτική περιθωριοποίηση και γι' αυτό το αναλφάβητο άτομο βιώνει συναισθήματα μοναξιάς και κατωτερότητας: «Ο αναλφάβητος συχνά απομονώνεται . . . κατωτερότητας».
- Οι εργασιακές επιλογές είναι περιορισμένες για τον αναλφάβητο, γεγονός που αυξάνει την εξάρτηση από τους άλλους: «Περιορίζεται το φάσμα . . . εξαρτάται από άλλους»

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- «το μεγαλύτερο κύμα αναλφαβητισμού πλήττει . . .» →Το μεγαλύτερο ποσοστό αναλφαβητισμού παρατηρείται στη νότια και δυτική Ασία.
- «Πρώτες το νήμα του αναλφαβητισμού κόβουν οι γυναίκες» →Οι γυναίκες αποτελούν τον πιο αναλφάβητο πληθυσμό.
- «ο αναλφάβητος . . . πλημμυρίζεται από συναισθήματα κατωτερότητας»→ . . . διακατέχεται από συναισθήματα κατωτερότητας.

Το ύφος του λόγου μετά την αντικατάσταση διαφοροποιείται, γιατί ο λόγος χάνει τη ζωντάνια που πρόσφερε η μεταφορική χρήση της γλώσσας και την πρόκληση συναισθηματικής φόρτισης στον αποδέκτη. Έτσι θα λέγαμε πως μεταβάλλεται σε ένα ύφος πιο αντικειμενικό, απρόσωπο και τυπικό. Πληροφορεί και δεν ευαισθητοποιεί τον αποδέκτη για το πρόβλημα του αναλφαβητισμού.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε διατύπωση από τους/τις μαθητές /τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί / τεκμηριωθεί με στοιχεία / χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Ενδεικτικά:

Το ποιητικό υποκείμενο προτρέπει κάθε αμόρφωτο άνθρωπο, ανεξαρτήτου κοινωνικής ή οικονομικής κατάστασης, φύλου ή ηλικίας «...άνθρωπε στο άσυλο,. . .στη φυλακή, . . .γυναίκα,. . .εξηντάχρονη . . . άστεγη . . . παγωμένη) να προσπαθήσει να μορφωθεί, είτε αυτό εκφράζεται με τον απλό γραμματισμό «μάθαινε το αβγ» είτε με τη δια βίου μάθηση, που θα βελτιώσει τη δυνατότητα κατανόησης του κόσμου και την ποιότητα ζωής. Εκτιμά ότι ποτέ δεν είναι αργά για τη μόρφωση, γιατί αυτή θα προσδώσει τη δυνατότητα αυτοκαθορισμού, «εσύ να πάρεις πρέπει . . . εξουσία», οικονομικής ανεξαρτησίας «άρπαξε το . . . είναι ένα όπλο» και αποφυγής εξαρτήσεων και χειραγώγησης «μην αφεθείς να πείθεσαι», «έλεγξε τον λογαριασμό . . . πληρώσεις». Όλα αυτά τα μηνύματα αισθητοποιούνται μ' έναν ασθματικό και καταγιγιστικό ρυθμό μέσω των επαναλήψεων στίχων, της χρήσης προστακτικών και του κοφτού και άμεσου ύφους (β' ενικό πρόσωπο).

Οι μαθητές / τριες μπορούν να εκφράσουν τα συναισθήματα και τις σκέψεις τους (π.χ. αν εκτιμούν ότι αυτή η στάση έχει αξία διαχρονική και σήμερα ή είναι πια παρωχημένη) ανάλογα με το βαθμό πρόσληψης του κειμένου και τα προσωπικά τους βιώματα.